Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2013, sp. zn. 8 Tdo 569/2013, ECLI:CZ:NS:2013:8.TDO.569.2013.1

Číslo: 31/2014

Právní věta:

Jestliže poškozený uplatnil řádně a včas nárok na náhradu škody způsobené trestným činem (§ 43 odst. 3 tr. ř.) a jako příslušenství tohoto nároku žádal i úroky z prodlení, soud je povinen zabývat se i tímto návrhem, a je-li oprávněn, musí poškozenému přiznat podle § 228 odst. 1 tr. ř. též úroky z prodlení.[*)] Při odpovědnosti za škodu podle občanského zákoníku je z hlediska počátku prodlení obviněného v trestním řízení obvykle rozhodné, kdy policejní orgán poté, co uznal vyšetřování za skončené a jeho výsledky za postačující k podání obžaloby, umožnil obviněnému prostudovat spisy (§ 166 odst. 1 tr. ř.), pokud spis obsahuje řádně uplatněný nárok na náhradu škody, a obviněný se tak z obsahu spisu mohl o něm dozvědět. To nevylučuje, že obviněný měl možnost dozvědět se o této skutečnosti v odlišné době. Rozhodující je však vždy zjištění, kdy se projev vůle poškozeného dostal do sféry dispozice obviněného, čímž je třeba rozumět konkrétní a objektivní možnost obviněného seznámit se s obsahem jemu adresovaného požadavku poškozeného na náhradu škody.[**)]

[*)] *Poznámka redakce: viz § 563, § 517 odst. 1, 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, přiměřeně srovnej § 1970, § 1958 odst. 2, § 1959 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014.*

[**)] *Poznámka redakce: viz § 45 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, § 570 odst. 1 zákona č. 89/2012, občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014.*

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 07.08.2013

Spisová značka: 8 Tdo 569/2013

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Adhezní řízení

Předpisy: § 228 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného P. Ř. podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 42 To 248/2012, a to v části výroku o náhradě škody podle § 228 odst. 1 tr. ř., jímž byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozenému M. Z. úrok z prodlení. Současně zrušil všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265m odst. 2 tr. ř. poškozeného M. Z. odkázal s nárokem na úrok z prodlení na řízení ve věcech občanskoprávních. Jinak zůstal napadený rozsudek nedotčen.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 4. 6. 2012, sp. zn. 2 T 23/2008, byl obviněný P. Ř. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 3 tr. zák. a trestným činem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., které podle popsaných skutkových zjištění spáchal tak, že dne 19. 8. 2007 kolem 00.45 hod. po silnici II. tř. č. 602 z obce R. směrem na V. B., okres Ž. n. S., po předchozím požití alkoholických nápojů, kdy téhož dne v 02.45 hod. jeho krev obsahovala nejméně 1,52 g/kg alkoholu, řídil vlastní osobní automobil zn. A. R. a v rozporu zejména s ustanoveními § 4 písm. a), § 5 odst. 2 písm. b), § 11 odst. 2, § 18 odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. a v důsledku požitého alkoholu, nepovolené rychlosti a nedovoleného způsobu jízdy, na přímém úseku uvedené silnice v kilometru 35,5 dostal smyk a přes pravou krajnici sjel do pravého silničního příkopu, kde se automobil nárazem do dvou stromů rozlomil a jeho zadní část se sedačkami zůstala na vozovce a přední část s předními sedačkami byla odmrštěna vpravo mimo komunikaci na louku, přičemž sám utrpěl těžký otřes mozku, zhmoždění plic, úrazový šok, tržně zhmožděnou ránu levé ruky a další poranění, a jeho spolujezdci L. H. utrpěl zhmoždění mozku a mozečku, s krvácením do mozkových komor a mezi mozkové obaly, zlomeninu krční páteře, zhmoždění plic a srdce, trhliny plic a další poranění, na jejichž následky na místě zemřel, P. O. utrpěl poranění více pro život důležitých orgánů – polytrauma, především mozku, srdce, plic, jater, sleziny a dalších, kterým na místě podlehl, M. Z. utrpěl zhmoždění mozkových tkání, zhmoždění plic, zlomeninu dolních žeber vpravo, zlomeninu kloubní plochy na bázi lební, zlomeninu kosti vřetenní v oblasti zápěstí, roztržení sleziny, která mu byla následně operativně odstraněna, a další život ohrožující poranění, která si vyžádala hospitalizaci v nemocnici do 5. 10. 2007 s dosud trvajícím léčením a možnými trvalými následky.

Za tyto trestné činy byl obviněný odsouzen podle § 224 odst. 3 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. mu byl dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu šesti roků.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rovněž rozhodnuto o povinnosti obviněného zaplatit na náhradě škody V. O., otci zemřelého P. O., částku 254 822 Kč, přičemž zálohově již bylo plněno 127 411 Kč; D. O., matce zemřelého P. O., částku 240 000 Kč, přičemž zálohově již bylo plněno 120 000 Kč; V. O., bratrovi zemřelého P. O., částku 175 000 Kč, přičemž zálohově již bylo plněno 87 500 Kč; A. O., babičce zemřelého P. O., částku 240 000 Kč, přičemž zálohově již bylo plněno 120 000 Kč; A. H., otci zemřelého L. H., částku 253 698 Kč; I. H., matce zemřelého L. H., částku 291 010 Kč; N. H., sestře zemřelého L. H., částku 175 000 Kč; J. K., babičce zemřelého L. H., částku 240 000 Kč; M. Z., částku 832 096 Kč, přičemž zálohově již bylo plněno 128 141 Kč; Z. p. M. v. Č. r., pobočka B., C. 5, B., částku 2189 Kč za poškozeného V. O. a O. z. p. z. b., p. a s., P. 4, R. 1225/1, částku 515 476 Kč za poškozeného M. Z.

Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byl poškozený M. Z. odkázán se zbytkem svého nároku na náhradu škody na

řízení ve věcech občanskoprávních.

Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě jako soud odvolací rozsudkem ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 42 To 248/2012, z podnětu odvolání podaných proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně obviněným a poškozeným M. Z. podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. rozsudek soudu prvního stupně zrušil ve výroku o náhradě škody poškozeným M. Z., V. O., D. O., V. O., A. O., A. H., I. H., N. H. a J. K. a podle § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř. nově rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému povinnost zaplatit na náhradě škody poškozenému M. Z. částku ve výši 703 955 Kč s úrokem ve výši 10,5 % od 27. 1. 2008 do 30. 6. 2008; 10,75 % od 1. 7. 2008 do 31. 12. 2008; 9,25 % od 1. 1. 2009 do 30. 6. 2009; 8,5 % od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2009; 8 % od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2012; 7,5 % od 1. 7. 2012 do 31. 12. 2012; 7,05 % od 1. 1. 2013 do 30. 1. 2013 a dále od 31. 1. 2013 až do zaplacení ve výši reposazby stanovené Českou národní bankou a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, v němž prodlení trvá, zvýšené o 7 procentních bodů.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. dále obviněnému uložil povinnost na náhradě škody zaplatit poškozeným V. O. částku 127 411 Kč; D. O. částku 120 000 Kč; V. O. částku 87 500 Kč; A. O. částku 120 000 Kč; A. H. částku 126 849 Kč; I. H. částku 157 522 Kč; N. H. částku 87 500 Kč a J. K. částku 120 000 Kč.

Podle § 229 odst. 2 tr. ř. všechny tyto poškozené odkázal se zbytky jejich nároků na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal obviněný P. Ř. prostřednictvím obhájce z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání, v němž nejprve podrobně shrnul průběh dosavadního řízení před soudy nižších stupňů a obsah předchozích rozhodnutí v této věci postupně vydaných soudem prvního i druhého stupně, neboť nyní dovoláním napadený rozsudek je v pořadí třetím rozhodnutím odvolacího soudu. Obviněný své dovolání zaměřil především proti výroku o vině, jemuž zejména vytýkal, že soudy nedostatečně objasnily, že on byl tím, kdo v okamžiku dopravní nehody vozidlo řídil, a proto podle jeho názoru skutek popsaný ve skutkové větě výroku o vině není správný. Další výhrady vznesl proti nepřiměřené výši a druhu trestu ve vztahu k délce řízení a k tomu, že sám byl při dopravní nehodě velmi vážně zraněn. Vytýkal existenci extrémního rozporu mezi skutkovými zjištěními a právními závěry s poukazem na neúplnost a nepřesvědčivost podkladů, a to především v důsledku absence znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie, soudního lékařství u trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 tr. zák. Právě výsledky provedeného dokazování podle dovolatele vzbuzují pochybnosti o závěru, že on v inkriminovanou dobu řídil předmětné motorové vozidlo.

Pochybení spatřoval rovněž ve výroku o náhradě škody, který považoval za nesprávný především ve vztahu k výroku, jímž odvolací soud znovu rozhodl o povinnosti obviněného uhradit škodu poškozenému M. Z. U výroku ukládajícího mu povinnost zaplatit úroky z prodlení namítal nesprávnou aplikaci hmotně právních předpisů, v důsledku nichž považoval výrok o stanovených úrocích, jejichž počátek plnění odvolací soud odvozoval ode dne 25. 1. 2008, kdy došlo k seznámení s výsledky vyšetřování, za nesprávný s tím, že od tohoto okamžiku neměl možnost seznámit se s obsahem trestního spisu po skončení vyšetřování a dozvědět se z něj okruh poškozených, včetně výše jimi uplatněných nároků. Obviněný však vytkl, že okamžik, od kterého se odvíjí povinnost platit úroky, musí být stanoven až právní mocí rozhodnutí, neboť dopředu nelze na obviněném spravedlivě požadovat náhradu škody. Současně poukázal i na to, že od doby, kdy se měl seznámit s výsledky vyšetřování, uplynula velmi dlouhá doba, neboť počátek splnění úroků byl stanoven od 27. 1. 2008, ač pravomocný rozsudek byl vydán až 30. 1. 2013, a to nikoliv jeho vinou, když řízení se prodlužovalo tím, že soud prvního stupně řádně neplnil své povinnosti a odvolací soud jeho rozhodnutí opakovaně zrušoval a věc vracel k došetření. Obviněný z těchto důvodů vyjádřil svůj nesouhlas s výrokem o úrocích z prodlení u poškozeného M. Z.

Ze všech uvedených důvodů obviněný navrhl, aby dovolací soud napadené rozhodnutí Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 42 To 248/2012, jakož i předcházející rozsudek Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 4. 6. 2012, sp. zn. 2 T 23/2008, v celém rozsahu zrušil a soudu prvního stupně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Když Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit, posuzoval, zda označený důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze považovat za důvody dovolání v tomto zákonném ustanovení vymezené.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., o nějž obviněný dovolání opřel, lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Ve vztahu ke zjištěnému skutku je proto možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoliv hmotně právních ustanovení. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

V podaném dovolání obviněný důsledně nerespektoval uvedená pravidla, na základě nichž je možné požadovat přezkoumání napadených rozhodnutí. V rozporu s nimi především trval na své obhajobě, že nebyl osobou, která v době činu řídila automobil, jímž byla způsobena havárie, ale že řidičem byl někdo jiný, čímž brojil proti učiněným skutkovým zjištěním, která považoval za nesprávná a provedená na základě nedostatečného a nedůsledného dokazování. Obviněný v této souvislosti uplatnil námitky směřující proti závěrům ve věci zpracovaných znaleckých posudků a domáhal se vypracování posudků nových, poukazoval na nevěrohodnost některých svědeckých výpovědí, požadoval další hodnocení pachových stop a zdůrazňoval pravdivost výpovědí těch svědků, kteří jeho obhajobu podporovali. Takto formulované výhrady mají povahu skutkových námitek, neboť brojí proti tomu, o jaké důkazy soudy opřely své závěry a k jakým zjištěním na jejich základě dospěly.

Třebaže takové námitky nezakládají žádný z důvodů dovolání podle § 265b tr. ř., dovolací soud se s nimi v odůvodnění usnesení vypořádal a skutková zjištění popsaná ve výroku rozsudku soudu prvního stupně a v souvislosti s ním rozvedená i v jednotlivých pasážích odůvodnění rozhodnutí obou soudů označil za správná.

V dalším se Nejvyšší soud vypořádal i s výhradami obviněného směřujícími proti správnosti právního posouzení skutku jako trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. Konstatoval mimo jiné, že právní kvalifikaci skutku podle § 201 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. považuje za správnou, protože ze všech zjištěných skutečností vyplývá, že obviněný řídil motorové vozidlo, ač věděl, že před tím požil větší množství alkoholických nápojů a jeho schopnost vozidlo bezpečně řídit je výrazně tímto požitým alkoholem ovlivněna. Ve vztahu k základní skutkové podstatě tedy jednal v přímém úmyslu (§ 4 písm. a/ tr. zák.), neboť věděl, že když bude takto ovlivněn požitým alkoholem, bude jeho schopnost toto vozidlo, obzvláště v nočních hodinách, řádně ovládat snížena, a že může ohrozit životy lidí, přičemž obviněný takto ovlivněn řídit také chtěl. Pokud jde o těžké a tragické následky, které v důsledku jízdy obviněného pod vlivem alkoholu vznikly, byly obviněným spáchány z nedbalosti, neboť z hlediska zavinění postačí ve vztahu ke všem následkům uvedeným v okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby vyjádřené v § 201 odst. 2 písm. c) tr.

zák. nedbalost (§ 6 písm. b/ tr. zák.).

Pokud obviněný v dovolání brojil proti nepřiměřenosti uloženého trestu, uzavřel, že takovou námitku nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. a jen pro úplnost dodal, že obviněnému byl uložen trest odnětí svobody v trvání čtyř roků, tedy zcela v souladu s výměrou, která podle § 224 odst. 3 tr. zák. může činit tři roky až deset let. Jde o trest jen nepatrně nad spodní hranicí uvedeného trestního rozpětí, a lze ho proto považovat spíše za mírný než za nepřiměřeně přísný. Právě tato nevelká výměra trestu při uvážení, že jde o trest úhrnný, který je ukládán i za úmyslný trestný čin a za dva fatální neodstranitelné následky, které při něm vznikly, je zřejmé, že soudy vzaly pečlivě v úvahu všechny polehčující okolnosti, a mimo ně i dobu, která od činu uplynula, jakož i zranění, které si obviněný vlastním činem způsobil.

Nejvyšší soud na základě všech těchto skutečností shledal, že dovolání proti výroku o vině a uloženému trestu je neopodstatněné.

Obviněný v dovolání napadl rovněž výrok o náhradě škody, resp. výrok o úrocích z prodlení, jak byl učiněn soudem druhého stupně vůči poškozenému M. Z. Odvolací soud z podnětu odvolání tohoto poškozeného i obviněného zrušil výrok o náhradě škody učiněný soudem prvního stupně vůči tomuto poškozenému (obviněný byl povinen zaplatit škodu ve výši 832 096 Kč a se zbytkem M. Z. odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních). Odvolací soud rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému povinnost zaplatit na náhradě škody poškozenému M. Z. částku ve výši 703 955 Kč s úrokem ve výši 10,5 % od 27. 1. 2008 do 30. 6. 2008; 10,75 % od 1. 7. 2008 do 31. 12. 2008; 9,25 % od 1. 1. 2009 do 30. 6. 2009; 8,5 % od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2009; 8 % od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2012; 7,5 % od 1. 7. 2012 do 31. 12. 2012; 7,05 % od 1. 1. 2013 do 30. 1. 2013 a dále od 31. 1. 2013 až do zaplacení ve výši reposazby stanovené Českou národní bankou a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, v němž prodlení trvá, zvýšené o 7 procentních bodů. Ve zbytku jeho nároku jej odkázal podle § 229 odst. 2 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních.

Jak je z podaného dovolání zřejmé, obviněný nevznesl žádné výhrady proti částce 703 955 Kč, již je povinen poškozenému zaplatit, ale brojí výhradně proti výroku o přiznaných úrocích z prodlení. Nejvyšší soud proto s ohledem na takto vymezený rozsah podaného dovolání (§ 265i odst. 3 tr. ř.) zkoumal správnost pouze výroku, jímž bylo rozhodnuto o úrocích z prodlení.

Poškozený může požadovat přiznání úroků z prodlení nebo poplatku z prodlení i v rámci adhezního řízení, v jehož rámci soudy rozhodují na základě občanskoprávní úpravy úroků. Podle § 517 odst. 2 obč. zák. jde-li o prodlení s plněním peněžního dluhu, má věřitel právo požadovat od dlužníka vedle plnění úroky z prodlení. Výše úroků z prodlení je stanovena nařízením vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku a kterým se stanoví minimální výše nákladů spojených s uplatňováním pohledávky.

K prodlení dochází uplynutím doby splatnosti. Nebyla-li doba splatnosti dohodnuta, stanovena právním předpisem ani určena v rozhodnutí, nastává posledního dne poté, co byl dlužník vyzván věřitelem k plnění a od následujícího dne začíná prodlení. Vzhledem k tomu, že u nároku na náhradu škody není v občanském zákoníku určena doba splnění, je třeba vycházet z tohoto, že škůdce je povinen plnit prvý den poté, co byl věřitelem o splnění požádán (§ 563 obč. zák.). Z tohoto hlediska je v trestním řízení obvykle rozhodné, kdy byl obviněný seznámen s výsledky vyšetřování a tak se dověděl o uplatněném nároku poškozeného na náhradu škody. To ovšem nevylučuje možnost, že se obviněný dověděl o uplatnění tohoto nároku i dříve, či později. Protože požádání může vyvolat splatnost jen u takové pohledávky, která existuje, dlužník se nemůže dostat do prodlení s uspokojením nároku na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění v rozsahu přesahující dvojnásobek základního počtu bodů, neboť povinnost zaplatit náhradu odpovídající dalšímu zvýšení odškodnění vzniká až na základě soudního rozhodnutí, v němž je určena doba splnění. Teprve

marným uplynutím této doby dochází k prodlení dlužníka. Protože úroky z prodlení jsou příslušenstvím pohledávky (§ 121 obč. zák.), mohou být jako hmotně právní nárok uplatněny žalobou a mohou být též samostatně vymáhány výkonem rozhodnutí. Soud nemůže přiznat úroky z prodlení, jestliže to žalobce nenavrhl. Jsou-li úroky z prodlení požadovány žalobou (byť jen jako příslušenství zažalované pohledávky), je třeba v žalobním petitu vymezit dobu, za niž jsou úroky požadovány, a tento požadavek skutkově odůvodnit i z toho hlediska, kdy měl být dluh splněn a kdy došlo u dlužníka k prodlení. Soud je vázán návrhem žalobce i ohledně doby, za níž jsou úroky z prodlení požadovány, a nemůže ani v tomto směru překročit návrh a přisoudit úroky za dobu delší, než žalobce navrhl. Už v návrhu na zahájení řízení má žalobce odůvodnit i uplatněný nárok na úroky z prodlení. Soud se pak v odůvodnění rozsudku vypořádá s otázkou, kterým dnem měl být dluh splněn a kdy došlo u dlužníka k prodlení ve smyslu § 517 obč. zák. (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. Občanský zákoníku II. § 460-880. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 1396 až 1397).

V projednávané věci Nejvyšší soud z obsahu spisu shledal, že poškozený M. Z. se s nárokem na náhradu škody připojil ještě před zahájením trestního řízení při sepisování úředního záznamu o podání vysvětlení dne 2. 11. 2007 (č. l. 233 až 235). Tento požadavek zopakoval dne 24. 1. 2008 a požadoval jen obecně náhradu škody, a to bolestné a trvalé následky včetně léků (č. l. 236), aniž by konkrétní částku stanovil. Pouze tuto skutečnost doložil lékařskou zprávou F. n. B. Při hlavním líčení konaném dne 12. 8. 2008 se poškozený M. Z. připojil k trestnímu řízení s částkou 246 000 Kč (č. l. 462), tento nárok upravil později (č. l. 488), kde aktuálně požadoval 132 000 Kč s tím, že bolestné požadované u hlavního líčení snížil o zálohovou platbu P. G. ve výši 126 000 Kč. V průběhu řízení před soudem prvního stupně tuto výši škody změnil a dne 7. 7. 2010 požadoval částku ve výši 703 955 Kč (č. l. 824). Dne 4. 6. 2012 poškozený uplatnil při hlavním líčení vedle požadavku na náhradu škody ve výši 703 955 Kč i úroky z prodlení, a to od 20. 8. 2007, tj. ode dne následujícího po dni dopravní nehody.

Nejvyšší soud z obsahu spisu dále shledal, že obviněný byl dne 18. 1. 2008 (č. l. 224) vyrozuměn o možnosti prostudovat trestní spis a navrhnout doplnění dokazování. Dne 25. 1. 2008 se do kanceláře komisaře SKPV OŘ P. ČR Ž. n. S. k seznámení s výsledky vyšetřování dostavil pouze obhájce obviněného JUDr. J. S., který omluvil obviněného, jenž se nemohl k prostudování spisu dostavit z důvodu lékařského zákroku. Obhájce prostudoval podle záznamu v protokolu čísla listů 2 až 372 (č. l. 373 až 374).

Na základě těchto podkladů rozhodoval o požadavku poškozeného M. Z. i odvolací soud, který v napadeném rozhodnutí k úrokům z prodlení uvedl, že poškozený M. Z. se připojil k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody již v průběhu přípravného řízení, v řízení před soudem pak jednotlivé částky upřesnil a doložil. Dne 25. 1. 2008 měl obviněný možnost seznámit se s obsahem trestního spisu po skončení vyšetřování a dozvědět se tak okruh poškozených i výši jimi uplatněných nároků, poškozeného M. Z. nevyjímaje. Obviněný však této možnosti nevyužil, nicméně podle § 166 odst. 2 tr. ř. se má za to, že k tomuto úkonu došlo. Soud druhého stupně proto dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že obviněný měl možnost dne 25. 1. 2008 seznámit se s uplatněným nárokem na náhradu škody poškozeného M. Z., dne 26. 1. 2008 měl z tohoto titulu poškozenému poskytnout plnění. Protože tak neučinil, dostal se ode dne 27. 1. 2008 do prodlení s plněním náhrady škody a od tohoto data mu také vzniká povinnost platit úrok z prodlení.

Nejvyšší soud tak shledal, že odvolací soud nebral na zřetel, že dne 25. 1. 2008, od něhož odvozoval počátek běhu lhůty pro plnění úroků z prodlení, nebyla ve spisovém materiálu ze strany poškozeného M. Z. ještě doložena žádná konkrétní částka škody, s níž by obviněný byl v prodlení. K datu 25. 1. 2008, kdy se obhájce obviněného seznámil s obsahem spisového materiálu, bylo ve spise sice na č. l. 236 jen obecné připojení poškozeného s nárokem na náhradu škody bez konkrétní částky. První vyčíslení vzniklé škody, jíž po obviněném požadoval, poškozený M. Z. uplatnil až u hlavního líčení dne 12. 8. 2008, a stanovil ji na částku 246 000 Kč. Tento nedostatek však odvolací soud

neposuzoval, stejně jako to, že částku, z níž úroky z prodlení určil, tj. výše škody 703 955 Kč, poškozený uplatnil teprve až dne 7. 7. 2010.

Z uvedeného je tedy zřejmé, že odvolací soud nevzal v úvahu, že v době, kterou určil jako okamžik, od něhož byl obviněný v prodlení, ještě žádná konkrétní částka nebyla poškozeným na obviněném k úhradě požadována a že formální připojení se s nárokem na náhradu škody (bez požadavku na konkrétní výši plnění) nemůže zakládat vznik nároku na úroky z prodlení, protože se odvíjí od splatnosti jen u takové pohledávky, která existuje, a dlužník se proto nemůže dostat do prodlení s uspokojením nároku na náhradu škody, která nebyla finanční částkou vyčíslena.

Za nesprávné je rovněž nutné považovat, že odvolací soud určil úroky z prodlení za celou dobu (tj. již od počátku okamžiku určeného plnění) z konečné částky 703 955 Kč, ač požadavek na tuto výši poškozený vznesl až ke dni 7. 7. 2010, když před tímto datem se jím požadované částky měnily.

Na základě těchto skutečností Nejvyšší soud dospěl k závěru, že obviněným v dovolání napadený výrok, jímž bylo podle § 228 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto o úrocích z prodlení, je nesprávný a nemohl v podobě, jak o něm odvolací soud rozhodl, obstát.

Nejvyšší soud současně dospěl k závěru, že výrok o úrocích z prodlení je samostatným a oddělitelným výrokem. Vycházel jednak z povahy úroku z prodlení, který je ve smyslu § 121 odst. 3 obč. zák. příslušenstvím pohledávky jako věci hlavní, a je proto samostatnou věcí. V souvislosti s tímto vymezením úroku z prodlení jej lze i v rámci trestního řízení poškozeným požadovat k úhradě v adhezním řízení podle § 43 odst. 3 tr. ř. odděleně od uplatněného nároku na náhradu škody, a to i později. V pozdějším stadiu řízení formou upřesnění návrhu učiněného podle § 43 odst. 2 tr. ř. na přisouzení výše požadované náhrady za předpokladu, že návrh, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obviněnému povinnost nahradit škodu, byl učiněn řádně a včas, tzn. že oprávněná osoba kvalifikovaně požádala pachatele trestného činu (škůdce) o splnění závazku. Podle praxe soudů lze nárok na náhradu škody upřesnit až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě (srov. rozhodnutí č. 50/1986 Sb. rozh. tr. a Látal, J. Poškozený trestním řízení a rozhodování o náhradě škody v adhezním řízení. Příručky Ministerstva spravedlnosti České republiky, Svazek 54, SEVT, a. s., Praha 1994, s. 200 až 205).

Na základě takto vymezené povahy úroků z prodlení Nejvyšší soud shledal, že výrok o úrocích z prodlení je oddělitelným výrokem (srov. § 254 odst. 1 tr. ř.), neboť jej lze samostatně přezkoumat a také o něm samostatně rozhodnout. Ze všech uvedených důvodů proto rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 42 To 248/2012, v části výroku o náhradě škody podle § 228 odst. 1 tr. ř., jímž byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozenému M. Z. úrok z prodlení, a v rozsahu tohoto zrušení podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265m odst. 2 tr. ř. poškozeného M. Z. s nárokem na úrok z prodlení odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních.